

Julnatten

TEXT: LUK. 2:1–20, JOH. 1:5

Det är ett vanligt talesätt att vi svenskar – i jämförelse med andra folk – ha mycket att vara tacksamma över. Men man märker icke på allvar, hur mycket det verkligen är, förrän man riktar uppmärksamheten på en detalj i taget. Personligen blev jag påmind om en sådan liten sak, då jag för någon tid sedan träffade en föreläsare från Danmark. Han försäkrade, att det mest sagolika och underbara i Sverige – det som man först lade märke till – var ljuset. »Så snart det blir kväll, så tänder Ni ljuset, och sen strömmar det över er floder av klart ljus, så att en dansk tror sig gå omkring i paradiset.«

Sedan den 10 april 1940, sedan mer än två och ett halvt år tillbaka, är Danmark mörklagt. Och detsamma gäller i denna stund alla våra tre nordiska broderfolk, ja alla våra grannar. Det finns anledning att erinra om detta nu i kväll, då vi åter samlas kring vår nytända gran. Detta tilltag – att på ett offentligt torg sätta upp en stor gran med mängder av lysande lampor i grenarna – detta tilltag skulle överallt i våra grannländer föranleda polisingripande och anmälan för överträdelse av kungörelsen om mörklägning.

Om någon i morgon bittida, då färden går till julottan, kunde se Europas länder, alla på en gång, uppifrån luften, så skulle det vara en egendomlig syn, som hans öga mötte. Däruppe i norr skulle Sverige ligga, som ett brett och kraftigt bälte av otaliga ljuspunkter, omgivet på alla sidor av mörker, som dolde de andras julfirande. I detta ljusbälte är också det tacksamma skenet från vårt samhälle, vårt Valdemarsvik, ett klart litet stänk, sammansatt av strålar från denna högresta gran, från vår kyrka, fylld med levande ljus såsom förr om åren, och från de många hemmens upplysta fönster, som sprida ett varmt och vänligt sken i julforgonon, ohämmat och fritt framflödande, utan stängande luckor och mörkläggningspapper. Låt oss vara tacksamma i denna stund över ljuset, och låt oss ägna dem en tanke, som av kampens hårda lag äro tvingade att avskärma och stänga in sitt julljus jul efter jul.

Tal som hölls den 24 december 1942 vid tändningen av granen på torget i Valdemarsvik. Wingren är sedan en vecka (den 18 december 1942) docent i systematisk teologi efter disputation på doktorsavhandlingen »Luthers lära om kallelsen« den 5 december 1942. Wingren berättar om denna händelse i *Mina fem universitet*, 1991, s. 38f.

Kanske är det någon här, som tänker: »Hur kan det överhuvud taget bli jul för dessa stackars människor, dessa som köpa sina knappa julgåvor i mörker och i fara och vilkas julfrid och julglädje störes av en ständig yttre oro?» «När vi fråga så, då är väl det ett tecken på att julens verkliga och hälsosamma budskap gått förlorat för oss.

Eftersom det är julafton i kväll, så kunna vi ju för en stund låta fantasien löpa iväg helt barnsligt, ut i vida världen. Långt, långt borta vandrar måhända en hemlös flock av människor – deras hem äro ödelagda – nu söka de efter en tillfällig bostad, åtminstone för natten – bara lite lä och lite värme – gärna en ladugård eller ett stall – de fordra inte mera. I denna skara finns det ett par föräldrar med ett nyfött barn: i natt gå de till vila på golvet i en ladugård, glada över den ångande värmen från djuren, som skyddar barnet mot kölden. Ja, kanske skall en ung kvinna, där, långt borta, på ett sådant läger, ge livet åt sin förstfödde som, innan morgonen randas: »I någon bortglömd vrå av världen, som förödes, ett gossebarn nu födes, ett löftesbarn på halm och strå.«¹ Sådana husvillor människor sakna allt det, som vi anse vara oundgängligt för en riktig jul. Men det är ju de, som stå den verkliga julen nära, icke vi. Det är just deras »julfirande«, som företer drag, vilka i mycket äro besläktade med den första julnattens händelser. Och om i morgon evangeliet om den heliga natten i Betlehems ängd skulle läsas för en sådan evakuerad skara med en späd liten pojke i sin mitt – då skulle väl en och annan av dem tänka: »Detta evangelium om Maria, som 'lindade sin son och lade honom i en krubba, ty det fanns icke rum för dem i härbärgen', detta ord ur Bibeln ha vi hört förr, gång på gång, men det har bara varit som en prydlig saga – nu först förstå vi, hur det var. Nu först begripa vi, vad Jul är: en stark och mäktig högtid med ett budskap, som kan gå ända in i mörger på människor.« Det var till denna jord, sådan som den faktiskt är beskaffad, som Kristus kom, och han kom för att vittna om ljuset och för att kämpa mot mörkret, alltintill korsets död och uppståndelsens eviga seger.

När vi samlas här för att önska varandra och hela vårt Viken en God Jul, så samlas vi i ljusets tecken. Men detta ljus, som vi se med våra ögon, är en sinnebild för det ljus, som rann upp vid Fridsfurstens födelse. Vår gran kastar ut sitt ljus mot en mörk rymd och vittnar så för oss om den tröstrika sanningen: »Ljuset lyser i mörkret, och mörkret har icke fått makt därmed.«

---

¹ Slutstrofen i Karin Boyes dikt »Jul 1939« från diktsamlingen *De sju dödssynderna och andra efterlämnade dikter* som utkom postumt 1941.